

Corriol camanegre

Charadrius alexandrinus

Distribució

Espècie d'àmplia distribució, quasi cosmopolita, ocupant Europa occidental, conca mediterrània, illes atlàntiques, nord d'Àfrica, Orient Mitjà i conca aralo-càspera fins al sud de la Xina, Corea i el Japó. A Amèrica s'estén per la costa pacífica, des d'Oregó fins a la Baixa Califòrnia i des de Perú al centre de Xile, interior dels Estats Units, golf de Mèxic i les Antilles. També és present al sud de l'Índia i Ceilan (Wiersma *in del* Hoyo *et al.* 1996).

A Catalunya és principalment nidificant, si bé també és present a l'hivern, normalment en petits grups, amb el delta de l'Ebre com la localitat més destacada. Es troba ben representat a tota la franja litoral. De nord a sud el trobem als aiguamolls de l'Empordà (la tercera població en importància de Catalunya), el Ter Vell (Baix Empordà), delta de la Tordera, desembocadura del riu Besòs i el delta del Llobregat (la segona població en importància de Catalunya). Cria també de forma dispersa al litoral del Baix Penedès i Tarragonès, en indrets com els Salats i Muntanyans de Torredembarra o Coma-ruga. Més al sud trobem l'espècie al Baix Camp i finalment al delta de l'Ebre, la població més important de tot Catalunya.

Requeriments ecològics

Espècie que a Catalunya nidifica exclusivament al litoral, principalment en platges sorrenques, però també en salobrars, salines, vores de llacunes i lluent, i més rarament en platges pedregoses, llacunes interiors i camps de conreu (Muntaner *et al.* 1984, Figuerola *et al.* 2001, Montalvo *et al.* 2002). Per niar selecciona indrets amb poca cobertura vegetal (Fraga & Amat 1996) tot i que li agrada la presència de restes dipositades per les onades (Figuerola *et al.* 2001, Montalvo *et al.* 2002). Com a espècie típicament litoral, la seva ocupació altitudinal es troba per sota dels 200 m d'altitud. Nia en parelles solitàries o més rarament en petites colònies laxes i mostra una forta fidelitat a la zona de cria (Figuerola *et al.* 2000, Figuerola *et al.* 2001, Montalvo *et al.* 2002).

Les dades de l'Atles, com calia preveure, mostren que els hàbitats més importants per al corriol camanegre són les platges, i en menor mesura, les zones humides. L'aparició de conreus herbacis de regadiu (majoritàriament arrossars) i sovint de les mateixes zones humides als quadrats d'1x1 km on s'ha detectat l'espècie és més atribuïble a la seva presència com a hàbitats acompanyants en els quadrats amb platja i salobrars (medis de distribució molt puntual) que no pas a la seva utilització, que és més aviat escassa.

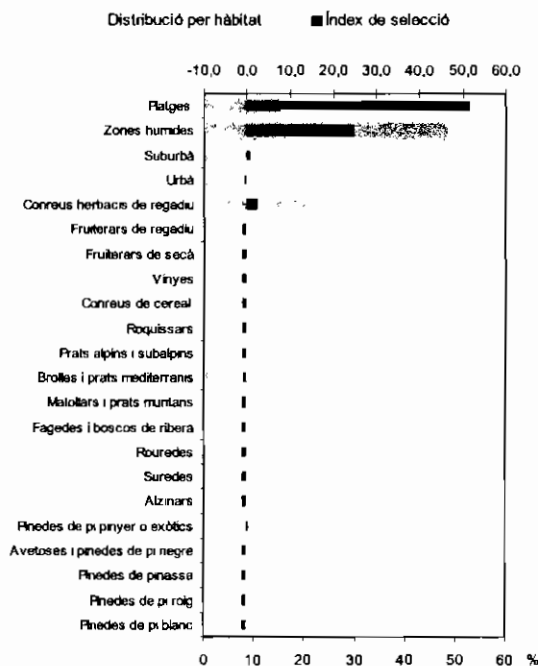
Estimació poblacional

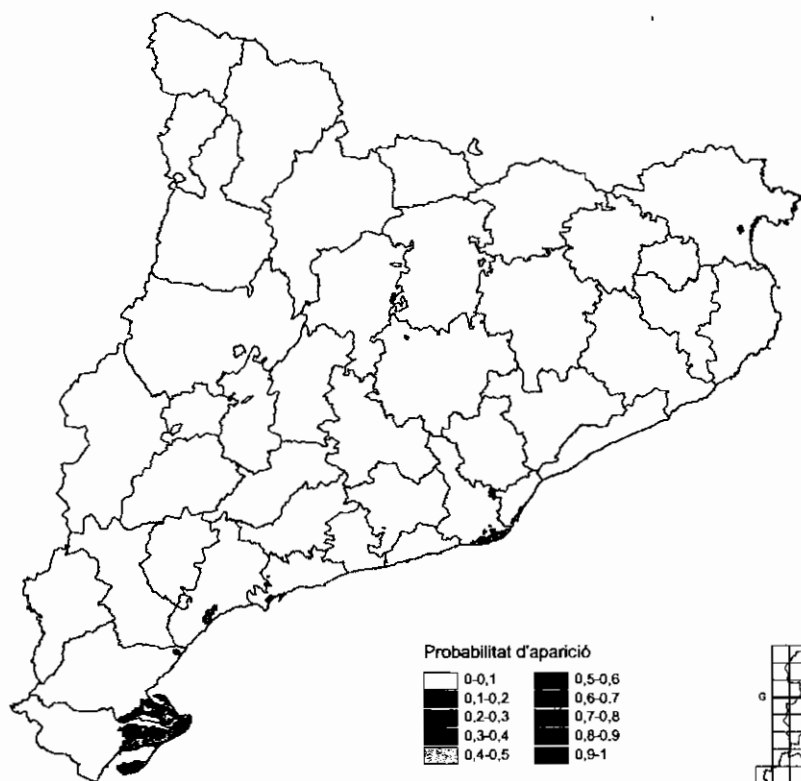
La població de corriol camanegre a Catalunya es podria estimar en 1.650-1.850 parelles, amb l'inconvenient de no disposar d'una estima recent del delta de l'Ebre, la principal població de Catalunya. Als aiguamolls de l'Empordà el 1998 la població va ser avaluada en 45-55 parelles (Figuerola *et al.* 1999) i en 27-32 parelles el 2003 (J. Martí-Aledo com.

pers.). Aquestes diferències, però, poden ser degudes al mètode de cens emprat, amb marcatges en el primer dels casos i censos directes en el segon, mètode que pot subestimar la població en una espècie com aquesta, amb una gran asincronia de reproducció. D'aquesta manera, els censos directes realitzats amb anterioritat estimaven la població reproductora el 1996 en tan sols 31 parelles (15-28 parelles durant el període 1985-1995, Figuerola *et al.* 1999, J. Martí-Aledo com. pers.). Al delta del Llobregat la població va ser estimada en 75 parelles el 2000 (Figuerola *et al.* 2000), 78 parelles el 2001 (Figuerola *et al.* 2001) i 73 parelles el 2002 (Montalvo *et al.* 2002). El delta de l'Ebre, localitat on es concentra el gruix de la població, s'estimen unes 1.500-1.700 parelles (Oro *et al.* 1992). Per al conjunt del continent europeu, la població ha estat estimada en 23.000-41.000 parelles (BirdLife International/EBCC 2000).

Tendència

No es detecten diferències significatives en la distribució de l'espècie en relació al nombre d'UTM 10x10 ocupats per l'espècie entre els dos atles. Des del punt de vista poblacional, és molt difícil conèixer la seva tendència per manca d'informació del principal nucli de nidificació, el delta de l'Ebre, que concentra quasi el 90% de la població. Les estimes de Muntaner *et al.* (1984) xifren la població d'aquesta localitat per sobre de les 1.000 parelles i esmenten que hi podria haver una certa tendència regressiva. El seguiment fet a una de les zones de nidificació de l'espècie al delta de l'Ebre, en concret els salobrars del Niño Perdido, indica que la població s'ha mantingut estable en el període 1995-1999 (A. Bertolero com. pers.). Al delta del Llobregat, que acull la segona població en importància, es va produir un fort descens a principis de la dècada dels 90 (Figuerola & Cerdà 1998), encara que les mesures de conservació aplicades van permetre una certa recuperació al final de la dècada (105 parelles al 1989, mínim de 69 parelles al 1995, i nou màxim de 84 parelles el 1998). La tendència enregistrada en el període 1999-2002 (78 parelles el 2001, Figuerola *et al.* 2001, i 73 parelles el 2002, Montalvo *et al.* 2002) es correspon amb un període estable amb petites fluctuacions. Als aiguamolls de l'Empordà els censos realitzats des del 1984 indiquen que la població s'ha mantingut estable, amb una reducció a la primera meitat de la dècada dels 90 i una recuperació a la segona meitat (Figuerola *et al.* 1999), per potser tornar a minvar durant els 2000. Analitzant aquest conjunt de dades i tenint en compte que les mostrades per Muntaner *et al.* (1984) resultaven parcials, caldria pensar que el corriol camanegre ha mostrat una certa davallada poblacional a Catalunya entre els dos atles, amb períodes d'estabilitat.

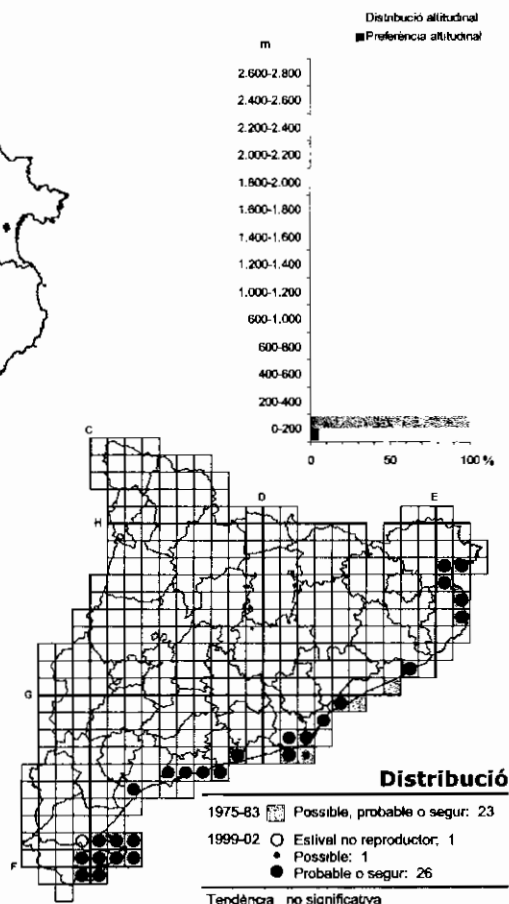

Índex d'abundància

Estatus i amenaces

Vulnerable (VU). La transformació i destrucció del seu hàbitat, l'increment de les activitats humanes a les platges, fruit de la forta pressió turística, juntament amb la regressió costera, són les amenaces més grans per a l'espècie (Bauer & Thielcke 1982). Així, analitzant les causes del fracàs reproductor, veiem que estan molt lligades amb activitats humanes com són la neteja mecanitzada de les platges, la massiva ocupació humana de les platges durant l'estiu, el trepig de nius, el llauratge dels camps de conreu i les predacions oportunistes, afavorides per la presència humana, per part de garses, gavines, gats i gossos. En aquest sentit, localment s'han realitzat mesures encaminades a protegir i gestionar la vegetació dunar (el Prat del Llobregat i Viladecans, Montalvo *et al.* 2002), s'ha limitat l'accés a les platges durant l'època de nidificació amb la col·locació d'estaques delimitant la zona i amb la corresponent senyalització (aiguamolls de l'Empordà, Prat del Llobregat i Viladecans) i s'han aplicat mesures per reduir la depredació natural de les garses mitjançant mètodes de "imprinting" negatiu (Prat del Llobregat, Avery *et al.* 1995, Bach *et al.* 2002).

La conservació de l'espècie passa per la restauració dels hàbitats malmesos, el manteniment d'explotacions salineres tradicionals, la conservació de la vegetació dunar, la limitació dels accessos durant el període de cria, un control del llauratge dels camps agrícoles i finalment el con-

trol dels depredadors, com gossos i gats abandonats, els quals poden afectar molt negativament la reproducció de l'espècie.

English summary

The Kentish Plover breeds in several areas along the Catalan coast: Els Aiguamolls de l'Empordà, El Ter Vell, the mouths of the Tordera and Besòs rivers, the Llobregat delta, the beaches of Comarruga, Els Muntanyans de Torredembarra and a number of places in the Baix Camp comarca, and in the Ebro delta, its main breeding site. This species nests in beaches, salt-pans and marshes with low vegetation cover, either in singly or in small lax colonies. The Catalan population is estimated at 1,650-1,850 pairs (specific estimates). No significant trend in the distribution of this species was detected in the period between atlases. Quantitative analyses suggest that the population of this plover declined during the first half of the 1990s but then recovered. However, the species' conservation nowadays depends on protection programmes since factors such as the systematic destruction of coastal vegetation, the increase in domestic predators and direct human disturbance all seriously threaten the species. Vulnerable (VU).

Tomàs MONTALVO, Joaquim BACH, Francisco CERDÀ i Jordi FIGUEROLA